
WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

W Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Abramowie

STRUKTURA

1. PODSTAWY PRAWNE
2. CEL GŁÓWNY
3. REALIZATORZY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEM ZAWODOWYM
 - A. DYREKTOR
 - B. DORADCA ZAWODOWY
 - C. WYCHOWAWCY
 - D. NAUCZYCIELE
 - E. NAUCZYCIEL ŚWIETLICY
 - F. NAUCZYCIEL-BIBLIOTEKARZ
 - G. PIELEGNIARKA SZKOLNA
 - H. PSYCHOLOG SZKOLNY
4. ADREACI/ODBIORCY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEM ZAWODOWYM
 - A. UCZNIOWIE
 - B. RODZICE
 - C. NAUCZYCIELE
5. PREORIENTACJA ZWODOWA, ORIENTACJA ZAWODOWA I DORADZTWO ZAWODOWE
 - 5.1 ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE
 - A. CEL PREORIENTACJI ZAWODOWEJ
 - B. TREŚCI PROGRAMOWE
 - C. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI
 - 5.2 NAUCZANIE WCZESNOSZKOLNE- KLASY I-III
 - A. CEL ORIENTACJI ZAWODOWEJ
 - B. TREŚCI PROGRAMOWE
 - C. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI
 - 5.3 KLASY IV-VI
 - A. CEL ORIENTACJI ZAWODOWEJ
 - B. TREŚCI PROGRAMOWE
 - C. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI
 - 5.4 KLASY VII-VIII
 - A. CEL DORADZTWA ZAWODOWEGO
 - B. TREŚCI PROGRAMOWE
 - C. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI
6. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO
7. SOJUSZNICY- SIEĆ INSTYTUCJA WSPÓŁPRACUJACYCH ZE SZKOŁĄ
8. ZASOBY MATERIALNE SZKOŁY
9. WERYFIKACJA EFEKTÓW DZIAŁAŃ
10. MONITORING I EWALUACJ

1. POSTAWY PRAWNE DOTYCZĄCE REALIZACJI DORADZTWA ZAWODOWEGO W SZKOLE

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach regulują m. in. **Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty**, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia oraz **Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.**, wymienając zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako jedne z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Szczegółowe regulacje wprowadzają:

- Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania,
- Rozporządzenie MEN z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli,
- Rozporządzenie MEN z 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego,
- Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach.

2. CEL GŁÓWNY

Celem doradztwa zawodowego jest wspieranie dzieci, uczniów i słuchaczy w procesie podejmowania samodzielnych i odpowiedzialnych wyborów edukacyjnych i zawodowych opartych na znajomości i rozumieniu siebie, systemu edukacji oraz rynku pracy.

3. REALIZATORZY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEM ZAWODOWYM

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Abramowie w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej, tj.:

A. DYREKTOR

- ✓ odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym (wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie programu realizacji WSDZ na dany rok);
- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji programu realizacji WSDZ;
- ✓ wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- ✓ zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- ✓ organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

B. DORADCA ZAWODOWY odpowiada za:

- ✓ systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego, informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- ✓ prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- ✓ opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami, „Programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego” oraz koordynacja jego realizacji;
- ✓ wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym w realizacji działań określonych w „Programie realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego”;
- ✓ współpracę z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- ✓ koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

C. WYCHOWAWCY

- ✓ określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- ✓ eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi doradztwa zawodowego;
- ✓ włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ realizują tematy związane z doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- ✓ wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- ✓ współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- ✓ współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

D. NAUCZYCIELE (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i nauczyciele wspomagający):

- ✓ określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- ✓ eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;

- ✓ współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- ✓ przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- ✓ prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- ✓ organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- ✓ współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

E. NAUCZYCIEL ŚWIETLICY

- ✓ włącza w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- ✓ organizuje w sali kąciki zawodoznawcze;
- ✓ rozpoznaje i wspiera w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- ✓ wskazuje uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- ✓ udziela uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

F. NAUCZYCIEL-BIBLIOTEKARZ

- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- ✓ włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

G. PIEŁĘGNIARKA SZKOLNA

- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- ✓ organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

H. PSYCHOLOG SZKOLNY

- ✓ współpracuje z doradcą zawodowym, wychowawcami oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- ✓ wdraża, uczniów do pogłębiania wiedzy i umiejętności z zakresu kompetencji społecznych, autoprezentacji, metod radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresogennych itp. ;
- ✓ przeprowadza zajęcia dotyczące mocnych stron, uzdolnień oraz potrzeb ucznia.

4. ADRESACI/ODBIORCY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEM ZAWODOWYM

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

A. Uczniowie

- ✓ prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- ✓ pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- ✓ aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- ✓ prowadzenie kół zainteresowań;
- ✓ organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- ✓ stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- ✓ umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- ✓ informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- ✓ umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły;
- ✓ organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- ✓ organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań - młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- ✓ organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- ✓ stwarzanie uczniom klas VII-VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe- zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- ✓ umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne;
- ✓ organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową,
- ✓ organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- ✓ organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, prezentacje zawodów;
- ✓ udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- ✓ prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

B. Rodzice (wychowawcy oraz specjaliści)

- ✓ organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- ✓ inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- ✓ prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- ✓ informowanie o targach edukacyjnych oraz innych wydarzeniach organizowanych w szkole i poza nią;
- ✓ udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: bibliotekę publikacji, stronę WWW szkoły, tablice informacyjne);
- ✓ włączanie rodziców w szkolne działania związane z preorientacją zawodową, orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

C. Nauczyciele

- ✓ umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- ✓ prowadzenie lekcji otwartych;
- ✓ zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- ✓ inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- ✓ udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- ✓ wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Działania skierowane do poszczególnych grup odbiorców są wyszczególnione w części II tj. Tabeli - zawierającej program realizacji działań WSDZ na rok szkolny 2018/2019, sporządzone na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

5. PREORIENTACJA ZAWODOWA, ORIENTACJA ZAWODOWA I DORADZTWO ZAWODOWE

5.1 Oddziały przedszkolne

A. Cel preorientacji

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

B. Treści programowe

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;

2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;

2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;

2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);

3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;

4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;

4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Preorientacja zawodowa w przedszkolu jest ukierunkowane na kształtowanie:

- a) proaktywnych postaw dzieci wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b) sprawczości, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu;
- c) samodzielności i samoobsługi oraz kształtowanie takich cech jak utrzymanie ładu, doprowadzanie podejmowanych prac do końca i porządkowanie miejsca pracy;
- d) szacunku do pracy innych;
- e) umiejętności współdziałania.

C. Warunki i sposoby realizacji

Cele szczegółowe przewidziane są do realizacji:

- a) podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b) podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (prowadzą nauczyciele i specjaliści)
- c) podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w oddziałach przedszkolnych w szkole i poza nią.

5.2 Nauczanie wczesnoszkolne- klasy I-III

A. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

B. Treści programowe

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Orientacja zawodowa w klasach I-III jest ukierunkowane na kształtowanie:

- a) proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;

- b) sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu, kształtowanie odpowiedzialności za własne działania oraz postawy przedsiębiorczości, kreatywności i innowacyjności.

C. Warunki i sposoby realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach klas I-III jest realizowana:

- a) podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego tj. zajęć edukacji wczesnoszkolnej w ramach edukacji wczesnoszkolnej (realizują nauczyciele prowadzący te zajęcia);
- b) w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
- ✓ wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
 - ✓ bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
 - ✓ zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią (w szczególności w ramach wizyt zawodoznawczych, które mają na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców);
 - ✓ zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (realizują doradcy zawodowi, pedagodzy, psycholodzy lub inni nauczyciele, prowadzący te zajęcia);
 - ✓ zajęciach z nauczycielem wychowawcą opiekującym się danym oddziałem.

5.3 Klasy IV-VI

A. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

B. Treści programowe

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;

1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;

1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;

2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;

2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;

2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

1.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;

3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;

3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Orientacja zawodowa w klasach IV-VI jest ukierunkowana na kształtowanie proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej.

C. Warunki i sposoby realizacji

Orientacja zawodowa w klasach IV-VI jest realizowana:

a) podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego (realizują nauczyciele prowadzący te zajęcia);

b) w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:

- ✓ wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli, wychowawców i specjalistów;

- ✓ podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią;
- ✓ bieżącą pracę z uczniami przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
- ✓ zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią(w szczególności w ramach wizyt zawodoznawczych, które mają na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców);
- ✓ zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (realizują doradcy zawodowi, pedagodzy, psycholodzy lub inni nauczyciele, prowadzący te zajęcia);
- ✓ na zajęciach z nauczycielem wychowawcą opiekującym się danym oddziałem.

5.4 Klasy VII-VIII

A. Cel doradztwa zawodowego

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

B. Treści programowe

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji poza formalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Doradztwo zawodowe w klasach VII-VIII jest ukierunkowane na kształtowanie:

- a) proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;
- b) sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

C. Warunki i sposoby realizacji

Doradztwo zawodowe w klasach VII i VIII jest realizowane:

- a) podczas **zajęć z zakresu doradztwa zawodowego** wynikających z ramowych planów nauczania, które są prowadzone przez doradcę zawodowego gdzie doradca zawodowy prowadzący te zajęcia opracowuje rozkład zajęć dla oddziałów klas VII i VIII na zajęcia dydaktyczne w wyznaczonej liczbie godzin wynikającej z ramowych planów nauczania zgodnie z przewidzianymi treściami programowymi;
- b) podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- c) w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:

- ✓ wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców i nauczycieli);
- ✓ **bieżącą pracę z uczniami** przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
- ✓ **zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów** tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią (w tym ramach wizyt zawodoznawczych, które mają na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców i w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe);
- ✓ **zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu** (realizują doradcy zawodowi, pedagodzy, psycholodzy lub inni nauczyciele, prowadzący te zajęcia);
- ✓ **na zajęciach z nauczycielem wychowawcą** opiekującym się danym oddziałem.

6. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Skuteczna realizacja działań z doradztwa zawodowego w szkole wymaga przeprowadzenia diagnozy potrzeb uczniów, rodziców, nauczycieli i sojuszników w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Diagnozę potrzeb może przeprowadzać doradca zawodowy oraz wychowawcy i inni nauczyciele uczący w danej klasie, przy wsparciu doradcy zawodowego.

Metody diagnozy przyjęte w szkole:

- badanie ankietowe - ankieta diagnostyczna dla uczniów, rodziców i nauczycieli lub
- rozmowa z uczniami na lekcji wychowawczej bądź innych zajęciach,
- rozmowa z rodzicami podczas zebrań, spotkań indywidualnych,
- rozmowa z nauczycielami podczas rady pedagogicznej, zespołów lub w ramach indywidualnych kontaktów,
- diagnoza otoczenia społeczno-gospodarczego pod kątem kontynuowania i podjęcia współpracy.

7. SOJUSZNICY- SIEĆ INSTYTUCJI WSPÓŁPRACUJACYCH ZE SZKOŁĄ

Wszystkie działania w zakresie współpracy z sojusznikami w ramach realizacji działań z doradztwa zawodowego uwzględniają specyfikę szkoły, jej potrzeby i możliwości.

Szkoła współpracuje w szczególności z:

1. Szkołami ponadpodstawowymi - programowo wyższymi poprzez:
 - ✓ spotkania informacyjne z przedstawicielami szkół na terenie szkoły w celu promocji oferty kształcenia;
 - ✓ organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klasy VIII;
 - ✓ prowadzenie warsztatów o charakterze zawodoznawczym;
 - ✓ organizowanie lekcji zawodoznawczych.
2. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Lubartowie, m.in. poprzez:
 - ✓ diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
 - ✓ udzielaniu nauczycielom, wychowawcom, szkolnemu doradcy zawodowemu pomocy w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego w szkole;
 - ✓ wskazywanie uczniom, rodzicom i nauczycielom dodatkowych źródeł informacji na poziomie lokalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym dotyczących:
 - a) trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia,
 - b) wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów przy wykonywaniu przyszłych zadań zawodowych,
 - c) instytucji i organizacji wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w życiu codziennym i zawodowym,
 - d) alternatywnych możliwości kształcenia dla uczniów z problemami dla uczniów z problemami emocjonalnymi i dla uczniów niedostosowanych społecznie,
 - e) programów edukacyjnych Unii Europejskiej,
 - ✓ udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
 - ✓ organizowaniem działań w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery,
 - ✓ prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego;
 - ✓ konsultowanie spraw trudnych, w tym konsultacje i diagnoza pod kątem wyboru zawodu, szkoły i kierunku dalszej nauki dla uczniów z problemami zdrowotnymi oraz uczniów z różnego rodzaju niepełnosprawnościami;
 - ✓ konsultowanie z doradcą zawodowym z poradni działań i dokumentów szkolnych (np. opracowań WSDZ);
 - ✓ prowadzenie dla pracowników szkoły szkoleń, w tym szkoleniowych rad pedagogicznych, organizowanie spotkań;
 - ✓ szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie informacji i materiałów do pracy z uczniami i rodzicami;

- ✓ prowadzenie spotkań z rodzicami na tematy związane ze wspieraniem swojego dziecka w planowaniu przyszłości edukacyjno-zawodowej.
3. Pracodawcami (zakładami pracy) np.:
- ✓ spotkania z przedstawicielami zawodów, jako przykłady ludzi, którzy odnieśli sukces w życiu zawodowym;
 - ✓ przeprowadzanie wywiadów przedstawicielami zawodów na temat specyfiki pracy w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy;
 - ✓ wycieczki zawodoznawcze i obserwacje zawodowe;
 - ✓ sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową, bazę dydaktyczną szkoły.
4. Instytucjami Rynku Pracy, np. Powiatowym Urzędem Pracy w Lubartowie:
- ✓ informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;
 - ✓ przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników;
 - ✓ udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;
 - ✓ prowadzenie spotkań informacyjno-doradczych z uczniami, np. dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy.
5. Ponadto szkoła współpracuje z:
- Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie,
 - Ochotniczym Hufcem Pracy w Lublinie,
 - Urzędem Gminy Abramów,
 - Lubelskim Kuratorium Oświaty.

8. ZASOBY MATERIALNE SZKOŁY

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu są realizowane w sali, w której możliwy jest dostęp do komputera z Internetem oraz rzutnik multimedialny bądź tablica interaktywna. Doradca zawodowy ma dostęp do pracowni komputerowej w celu prowadzenia zajęć grupowych - jeżeli tematyka zajęć będzie tego wymagała. Uczniowie mają dostęp do komputerów, na których zainstalowane są programy edukacyjne.

Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (doradztwo indywidualne) odbywają się po wcześniejszym ustaleniu terminu spotkania.

Wypożyczenie doradcy zawodowego stanowią:

- biblioteczka z materiałami i publikacjami dla uczniów, dla nauczycieli i rodziców,
- sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych,
- sprzęt do powielania materiałów informacyjnych (np. drukarka);
- zbiory informacji drukowanych (informatory, ulotki, czasopisma specjalistyczne, itp.);
- zbiory informacji multimedialnych (filmy, płyty CD, programy komputerowe itp.);
- materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli: ankiety, kwestionariusze, scenariusze zajęć itp.;

- materiały biurowe i inne niezbędne do realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, np. karty do flipcharta, markery;
- tablica, projektor.

9. WERYFIKACJA EFEKTÓW DZIAŁAŃ

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz inne działania związane z doradztwem zawodowym nie są oceniane. Założone cele podlegają natomiast weryfikacji, w jakim stopniu zostały zrealizowane, poprzez np.:

A. W przedszkolu:

- pytania ewaluacyjne do dzieci (dotyczące zrozumienia przekazywanych treści, potrzeby kontynuowania/poszerzenia tematu, atrakcyjności zajęć);
- autorefleksje i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć z wykorzystaniem głównie skojarzeń i myślenia analogicznego);
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców;
- analizę prac dzieci, wykonanych w ramach działań z zakresu preorientacji zawodowej.

B. W szkole podstawowej

- pytania ewaluacyjne do uczniów (dotyczące zrozumienia przekazywanych treści, potrzeby kontynuowania/poszerzania tematu, jego atrakcyjności),
- autorefleksje i samoocena uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć z wykorzystaniem skojarzeń i myślenia analitycznego),
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców,
- analizę wytworów uczniów,
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców,
- ankiety ewaluacyjne dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- indywidualnego planu działania ukazującego projektowane ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej uczniów.

10. MONITORING I EWALUACJA

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego oraz program jego realizacji są monitorowane. Za monitoring odpowiada doradca zawodowy. Stanowi to podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji, w celu opracowania jak najbardziej efektywnego WSDZ oraz aktualizacji programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby i zasady prowadzenia monitoringu oraz sposoby, zasady i osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie ewaluacji. Ewaluacja „Programu realizacji WSDZ” w szkole prowadzona jest przez wyznaczony zespół. Przyjęte metody to: analiza dokumentacji, badania ankietowe, rozmowa doradcza z uczniem. Ewaluacja jest prowadzona, co roku lub pod koniec cyklu kształcenia.